

Ohuproгноos kemikaali- ja tooteohutuse valdkonnas

Terviseamet

Kemikaali- ja tooteohutuse büroo

Terviseamet (edaspidi TA) on korrakaitseaduse (edaspidi KorS) § 6 lg 1 kohane riikliku järelevalve ülesannet täitma volitatud asutus ehk korrakaitseorgan. Korrakaitsealase tegevusega tegeleb TA järelevalveosakond viies erinevas tegevusvaldkonnas: tervishoid, keskkonnatervis, meditsiiniseadmed, kemikaaliohutus ning nakkushaiguste seire, ennetus ja tõrje.

Kemikaali- ja tooteohutuse valdkonnas võib TA erinevates seadustes sätestatud riikliku järelevalve teostamiseks kohaldada korrakaitseaduse §-des 30, 31, 32, 49, 50, 51 ja 52 sätestatud riikliku järelevalve erimeetmeid korrakaitseaduses sätestatud alusel ja korras. Riiklik järelevalve on KorS § 2 lg 4 kohaselt korrakaitseorgani tegevus eesmärgiga ennetada ohtu, selgitada see välja ja tõrjuda või kõrvaldada korrarikkumine.

Korrarikkumine on KorS § 5 lg 1 kohaselt avaliku korra kaitsealas oleva õigusnormi või isiku subjektiivse õiguse rikkumine või õigushüve kahjustamine. Kemikaali- ja tooteohutuse valdkonna korral on viidatud õigusnormideks ennekõike rahvatervise seadus (edaspidi RTerS), kemikaaliseadus (edaspidi KemS), biotsiidiseadus (edaspidi BS) ja toote nõuetele vastavuse seadus (edaspidi TNVS). Nõuetele mittevastavate kemikaalide, biotsiidide, kosmeetikatoodete ja toodete turustamise ja kasutamise korral võivad saada kahjustada kasutaja ja ümbritsevate isikute elu ja tervis ning keskkond.

Korrarikkumine on realiseerunud oht. Kemikaali- ja tooteohutuse puhul võivad realiseeruda KorS § 5 lg-s 2-5 nimetatud ohud ning ja lg 6 viidatud ohukahtlus. Oht on KorS § 5 lg 2 kohaselt olukord, kus ilmnenud asjaoludele antava objektiivse hinnangu põhjal võib pidada piisavalt tõenäoliseks, et lähitulevikus leiab aset korrarikkumine. Oluline oht on KorS § 5 lg 3 kohaselt oht isiku tervisele, olulise väärtusega varalisele hüvele või keskkonnale. Kõrgendatud oht on KorS § 5 lg 4 kohaselt oht isiku elule, kehalisele puutumatusel (raske tervisekahjustuse tekitamine), füüsilisele vabadusele, suure väärtusega varalisele hüvele, suure keskkonnakahju tekkimise oht. Lisaks on kõrgendatud oht ka karistusseadustiku 22. peatükis sätestatud kuriteo toimepanemise oht (ebaseaduslik kiirgustegevus). Vahetu oht on KorS § 5 lg 5 kohaselt olukord, kus korrarikkumine leiab juba aset või on suur tõenäosus, et see kohe algab. Ohukahtlus on KorS § 5 lg 6 kohaselt olukord, kus ilmnenud asjaoludele antava objektiivse hinnangu põhjal ei saa tõenäosust, et korrarikkumine aset leiab, pidada piisavaks, kuid mille puhul on alust arvata, et korrarikkumine ei ole välistatud.

Ohu ennetamine on KorS § 5 lg 7 kohaselt see osa korrakaitsest, kus puudub ohukahtlus, kuid saab pidada võimalikuks olukorda, mille realiseerumisel tekib ohukahtlus või oht. Ohu ennetamine on muu hulgas teabe kogumine, vahetamine ja analüüs, toimingute kavandamine ja elluviimine ning riikliku järelevalve meetmete kohaldamine avalikku korda tulevikus ähvardada võivate ohtude tõrjumiseks, sealhulgas süütegude ennetamine.

Korrakaitseorganil on KorS § 24 lg 1 kohaselt lubatud kohaldada riikliku järelevalve erimeedet ohu ennetamiseks, kui ohuproгноosile tuginedes saab pidada võimalikuks olukorda, mille realiseerumisel tekib oht. Ohuproгноos peab KorS § 24 lg 2 kohaselt põhinema faktidel või korrakaitseorgani teaduslikel või tehnilistel teadmistel või Euroopa Liidu õigusaktist tuleneval järelevalvekohustusel ning lähtuma võrdse kohtlemise põhimõttest.

Ohuproгноos kemikaali- ja tooteohutuse valdkonnas

Eeltoodust tulenevalt on koostatud TA riikliku järelevalvealase tegevuse kohta ohuproгноos kemikaali- ja tooteohutuse valdkonnas (vt tabel 1). Kontrolliprioriteetide määratlemiseks on tabelis toodud kemikaali- ja tooteohutuse valdkonna ohutasemed, kus võetakse arvesse valdkonna eripärad ning varasemate kontrollide tulemused.

* Kemikaali turule viimise all mõeldakse kolmandatele isikutele tasu eest või tasuta tarnimine või kättesaadavaks tegemine. Kosmeetikatoodete ja toodete turule laskmise all mõeldakse kosmeetikatoote esmakordne ühenduse turul kättesaadavaks tegemine. Biotsiidi või nendega töödeldud toote turul kättesaadavaks tegemise all mõeldakse mis tahes tarnimist äritegevuslikuks turustamiseks või kasutamiseks kas tasu eest või tasuta.

Tabel 1. Ohuproгноos kemikaali- ja tooteohutuse valdkonnas

Alavaldkond	Kontrolliese	Ohu kirjeldus	Õigusakt	Ohutase I ¹	II ²
Kemikaalid	Tõendusmaterjalide ja kohustusliku dokumentatsiooni kogum, mis on kemikaalide turule viimise või ekspordimise eelduseks (registreerimine, autoriseerimine, piirangud, teabevahetus tarneahelas, ohu klassifitseerimine, ohtudest teavitamine märgistusel ja pakendamine; ekspordist teatamise, PIC-teatise esitamise või PIC-protseduuri nõude täitmine); ohtlike kemikaalide arvestus; REACH-määruse XVII lisa piirangutega hõlmatud kemikaalide sisalduse kontroll toodetes (sh laboratoorsed uuringud).	Õigusnormi rikkumine: Tarbijale ja kutselisele kasutajale tehakse kättesaadavaks kemikaalid, mis ei vasta EL nõuetele. Eiratakse EL põhimõtet, et tööstusharu peaks aineid tootma, importima, kasutama või neid turule viima sellise vastutustunde ja ettevaatusega, mis võib olla vajalik tagamaks, et mõistlikult prognoositavate tingimuste korral ei kahjusta ained inimeste tervist ega keskkonda. Ainete ja segude tootjad ja importijad ei klassifitseeri turule viidavaid aineid ja segusid vastavalt EL nõuetele. Tarnijad ei märgista ega pakenda turule viidavaid aineid ja segusid vastavalt EL nõuetele. Tarneahelas ei toimi EL nõuete kohast teabevahetust. Turule lastakse tooted, mis sisaldavad REACH-määruse XVII lisa piirangutega hõlmatud kemikaale lubatud piirnõormist suuremas koguses, seades sellega ohtu kasutajate tervist.	KemS; Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 1907/2006 (REACH-määrus); Euroopa parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 1272/2008; Sotsiaalministri määrus nr 122 „Ohtlike kemikaalide identifitseerimise, klassifitseerimise, pakendamise ja märgistamise nõuded ning kord“; Euroopa parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 649/2012; Euroopa Parlamendi ja Nõukogu Määrus nr 765/2008/EÜ; Euroopa Parlamendi ja Nõukogu otsus nr 768/2008/EÜ; Euroopa Parlamendi ja Nõukogu Direktiiv 2001/95/EÜ.	a) Ohtlikuks klassifitseeritud ained ja segud; b) RAPEXi või ICSMS süsteemi vahendusel teada saadud mittevastavus; c) Kemikaalid, mille suhtes kehtib ekspordist teatamise, PIC-teatise esitamise ja PIC-protseduuri nõue; d) REACH-määruse XVII lisa piirangutega hõlmatud kemikaalid toodetes e) Viimase 3 aasta jooksul on tuvastatud rikkumine.	a) Ohtlikuks mitte klassifitseeritud ained; b) Segud, mille koostises ei ole ohtlikuks klassifitseeritud aineid.

Ohuprognosis kemikaali- ja tooteohutuse valdkonnas

<p>Detergendid</p>	<p>Tõendusmaterjalide ja kohustusliku dokumentatsiooni kogum, mis on kemikaalide turule viimise või eksportimise eelduseks (registreerimine, autoriseerimine, piirangud, teabevahetus tarneahelas, ohu klassifitseerimine, ohtudest teavitamine märgistusel ja pakendamine; ekspordist teatamise, PIC-teatise esitamise või PIC-protseduuri nõude täitmine), ohtlike kemikaalide arvestus</p>	<p>Õigusnormi rikkumine: Tarbijale ja kutselisele kasutajale tehakse kättesaadavaks kemikaalid/detergendid, mis ei vasta EL nõuetele. Eiratakse EL põhimõtet, et tööstusharu peaks aineid tootma, importima, kasutama või neid turule viima sellise vastutustunde ja ettevaatusega, mis võib olla vajalik tagamaks, et mõistlikult prognoositavate tingimuste korral ei kahjusta ained inimeste tervist ega keskkonda. Ainete ja segude/detergentide tootjad ja importijad ei klassifitseeri turule viidavaid aineid ja segusid vastavalt EL nõuetele. Tarnijad ei märgista ega pakenda turule viidavaid detergente vastavalt EL nõuetele. Tarneahelas ei toimi EL nõuete kohast teabevahetust.</p>	<p>KemS; Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 1907/2006; Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 1272/2008; Sotsiaalministri määrus nr 122 „Ohtlike kemikaalide identifitseerimise, klassifitseerimise, pakendamise ja märgistamise nõuded ning kord“; Euroopa parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 649/2012; Euroopa parlamendi ja nõukogu määrust (EÜ) nr 648/2004; Euroopa Parlamendi ja Nõukogu Direktiiv 2001/95/EÜ; Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määrus nr 765/2008/EÜ; Euroopa Parlamendi ja Nõukogu otsus nr 768/2008/EÜ.</p>	<p>a) Ohtlikuks klassifitseeritud ained ja segud; b) Kemikaalid, mille suhtes kehtib ekspordist teatamise, PIC-teatise esitamise ja PIC-protseduuri nõue; c) detergendid, mille puhul ei ole täidetud biolagunduvuse nõue; d) RAPEXi või ICSMS süsteemi vahendusel teada saadud mittevastavus; e) Viimase 3 aasta jooksul on tuvastatud rikkumine.</p>	<p>a) Ohtlikuks mitte klassifitseeritud ained; b) Segud, mille koostises ei ole ohtlikuks klassifitseeritud aineid.</p>
---------------------------	---	---	---	--	---

Ohuproгноos kemikaali- ja tooteohutuse valdkonnas

Biotsiidid	Tõendusmaterjalide ja kohustusliku dokumentatsiooni kogum, mis on kemikaalide ja biotsiidide turul kättesaadavaks tegemise või ekspordimise eelduseks (registreerimine, autoriseerimine, piirangud, teabevahetus tarneahelas, ohu klassifitseerimine, ohtudest teavitamine märgistusel ja pakendamine; ekspordist teatamise, PIC-teatise esitamise või PIC-protseduuri nõude täitmine).	Õigusnormi rikkumine Tarbijale ja kutselisele kasutajale tehakse kättesaadavaks biotsiidid, mis ei vasta EL nõuetele. Eiratakse EL põhimõtet, et toimeainete ja biotsiidide tootmine ning turul kättesaadavaks tegemine ei tooks kaasa kahjulikke mõjusid inimeste või loomade tervisele või vastuvõetamatut mõju keskkonnale. Biotsiidi tehakse turul kättesaadavaks ja kasutatakse ilma EL määruse kohaselt antud loata. Töödeldud toodet lastakse turule vaatamata sellele, et biotsiidid, mida see sisaldab või millega seda töödeldi, sisaldavad EL määruse kohaselt mitteheakskiidetud toimeaineid. Tootjad ja importijad ei klassifitseeri turule viidavaid biotsiide vastavalt EL nõuetele. Tarnijad ei märgista ega pakenda turule viidavaid biotsiide vastavalt EL nõuetele.	BS; Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 528/2012. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 1907/2006. Euroopa parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 1272/2008. Euroopa parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 649/2012. Euroopa Parlamendi ja Nõukogu Direktiiv 2001/95/EÜ Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määrus nr 765/2008/EÜ; Euroopa Parlamendi ja Nõukogu otsus nr 768/2008/EÜ.	a) Ohtlikuks klassifitseeritud ained ja segud vaatamata tooteliikidele; a) Tooteliikidesse 1, 2, 3, 4, 5, 8, 14, 18, 19 kuuluvad biotsiidid; b) Kahjuritõrjeteenuse osutamisel kasutatavad biotsiidid; b) Kemikaalid, mille suhtes kehtib ekspordist teatamise, PIC-teatise esitamise ja PIC-protseduuri nõue; e) Viimase 3 aasta jooksul on tuvastatud rikkumine.	a) Ohtlikuks mitte klassifitseeritud ained; b) Segud, millele koosti-ses ei ole ohtlikuks klassifitseeritud aineid; c) Biotsiidiga töödeldud tooted; d) Toote-liikidesse 6, 7, 9, 10, 11, 12, 13, 15, 16, 17, 20, 21, 22 kuuluvad biotsiidid
Kosmeetika	Tõendusmaterjalide ja kohustusliku dokumentatsiooni kogum, mis on kosmeetikatoodete turule laskmise ja turul kättesaadavaks tegemise	Õigusnormi rikkumine: Lastakse turule ja tehakse kättesaadavaks tarbijatele ja kutselisele kasutajale kosmeetikatooded, mis ei vasta EL nõuetele. Kasutatakse valmis	RTerS; Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määrus nr 1223/2009/EÜ; Komisjoni määrus nr 655/2013/EL; Euroopa Parlamendi ja	a) RAPEXi või ICSMS süsteemi vahendusel teada saadud mittevastavus; b) ICSMS portaali või muu allika kaudu teada saadud tõsist	Juukse ja naha pesemiseks ette nähtud kosmeetikatooted

Ohuproгноos kemikaali- ja tooteohutuse valdkonnas

	<p>eelduseks: hea tootmistava, toote andmik, koostis sh piirangud teatud ainetele, keemiline ja mikrobioloogiline nõuetele vastavus, ohutusaruanne ja ohutusehinnang, loomkatsed, CPNP-s teavitamine, tõsisest soovimatust mõjust (TSM) teavitamine, määrgistus sh väited ja ettevaatusabinõud, andmed ainete kohta, pakend.</p>	<p>kosmeetikatoodete terviseohutuse hindamisel loomkatseid. Eiratakse EL põhimõtet, et kosmeetikatooted peavad olema ohutud tavalistes või mõistlikult ettenähtavates kasutamistingimustes. Nõuetele mittevastavad kosmeetikatooted võivad olla ohtlikud inimese tervisele. Kosmeetikatoodete tootmisnõuete täitmata jätmine võib esile tuua ohtu inimese tervisele või tõsist soovimatut mõju lastel ja täiskasvanutel.</p>	<p>Nõukogu Määrus nr 765/2008/EÜ ja nr 768/2008/EÜ; Euroopa Parlamendi ja Nõukogu Direktiiv 2001/95/EÜ</p>	<p>soovimatut mõju esile kutsunud kosmeetikatoode; c) Laste kosmeetika; d) Suuhügieenitooted; e) Mittemahapestavad kosmeetikatooted; f) Viimase 3 aasta jooksul on tuvastatud rikkumine.</p>
Mänguasjad	<p>Tõendusmaterjalide ja kohustusliku dokumentatsiooni kogum, mis on mänguasjade turule laskmise ja turul kättesaadavaks tegemise eelduseks: EÜ vastavusdeklaratsioon, tehniline dokumentatsioon; Mänguasjade nõuetele vastavuse kontrollimine (sh laboratoorsed katsetused) ja määrgistuse kontrollimine</p>	<p>Õigusnormi rikkumine: Tarbijatele tehakse kättesaadavaks mänguasjad, mis ei vasta EL nõuetele. Eiratakse EL põhimõtet, et tuleb tagada mänguasjade kõrge ohutustase, et kindlustada laste tervis ja ohutus, ning samal ajal siseturu toimimine. Turule lastakse sellised mänguasjad, mis ettenähtud otstarbel või põhjendatult eeldatavate tingimuste kohaselt kasutamisel ning õige paigaldamise ja hooldamise korral võivad kahjustada kasutajate tervist või ohutust või mis muul viisil ei vasta ühenduse</p>	<p>TNVS; Majandus- ja kommunikatsiooniministri määrus nr 57 „Mänguasjade ohutusnõuded ja nõuetele vastavuse tõendamise kontroll“; Euroopa parlamendi ja nõukogu direktiiv nr 2009/48/EÜ; Euroopa Parlamendi ja Nõukogu Määrus nr 765/2008/EÜ; Euroopa Parlamendi ja Nõukogu otsus nr 768/2008/EÜ;</p>	<p>a) RAPEXi või ICSMS süsteemi vahendusel teada saadud mittevastavus; b) Viimase 3 aasta jooksul on tuvastatud rikkumine; c) Mänguasjad.</p>

Ohuproгноos kemikaali- ja tooteohutuse valdkonnas

		ühtlustamise õigusaktides sätestatud kohaldatavatele nõuetele.	Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 1907/2006; Euroopa Parlamendi ja Nõukogu Direktiiv 2001/95/EÜ	
Lastelutid, lapsehooldusvahendid	Tõendusmaterjalide ja kohustusliku dokumentatsiooni kogum, mis on lasteluttide ja lapsehooldusvahendite turule laskmise ja turul kättesaadavaks tegemise eelduseks, märgistuse kontrollimine; Lasteluttide ja lapsehooldusvahendite nõuetele vastavuse kontrollimine (sh laboratoorsed katsetused) ja märgistuse kontrollimine	Õigusnormi rikkumine: Tarbijatele tehakse kättesaadavaks lastelutid ja lapsehooldusvahendid, mis ei vasta EL nõuetele. Turule lastakse sellised lastelutid ja lapsehooldusvahendid, mis ettenähtud otstarbel või põhjendatult eeldatavate tingimuste kohaselt kasutamisel ning õige paigaldamise ja hooldamise korral võivad kahjustada kasutajate tervist või ohutust või mis muul viisil ei vasta ühenduse ühtlustamise õigusaktides sätestatud kohaldatavatele nõuetele	RTerS; sotsiaalministri määrus nr 14 „Tervisekaitseõuded lasteluttidele“; Euroopa Parlamendi ja Nõukogu Määrus nr 765/2008/EÜ; Euroopa Parlamendi ja Nõukogu otsus nr 768/2008/EÜ; Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 1907/2006; Euroopa Parlamendi ja Nõukogu Direktiiv 2001/95/EÜ	a) RAPEXi või ICSMS süsteemi vahendusel teada saadud mittevastavus; b) Viimase 3 aasta jooksul on tuvastatud rikkumine.

¹ I ohutaseme korral toimuvad kontrollid vähemalt üks kord kahe aasta jooksul. RAPEXi või ICSMS süsteemi vahendusel teada saadud mittevastavuse kontroll toimub koheselt.

² II ohutaseme korral toimuvad kontrollid vähemalt üks kord kolme aasta jooksul.